

[Undervisningsministeren]

nu får mulighed for at medvirke ved planlægningen af erhvervsuddannelserne.

I konsekvens heraf stilles der forslag om, at Amtsrådsforeningen i Danmark og Kommunernes Landsforening tilforordnes erhvervsuddannelsesrådet, således at de kommunale organisationer herigennem får mulighed for at deltage i behandlingen af overordnede erhvervsuddannelsespolitiske spørgsmål.

De 2 øvrige lovforslag, om henholdsvis ændring af lov om tekniske skoler, teknika og teknologiske institutter og ændring af lov om undervisningen på de godkendte handelsskoler, er en opfølgning af folketingsbeslutningens punkt 13, stk. 2, hvori det anføres, at råds- og udvalgsstrukturen inden for ungdomsuddannelserne bør tages op til revision med henblik på en forenkling.

Især inden for erhvervsuddannelsesområdet findes der flere rådgivende organer, hvis opgaver og kompetence i vekslende omfang overlapper hinanden, og hvis medlemskredse i vidt omfang er identiske.

Det foreslås derfor i de 2 lovforslag, at man som et første led i den ønskede forenkling nedlægger henholdsvis skolerådet for de tekniske skoler og uddannelsesrådet for handels- og kontorfaciliteterne og overfører disse to råds opgaver til erhvervsuddannelsesrådet og de respektive erhvervsuddannelsesudvalg.

På grundlag af en indstilling fra erhvervsuddannelsesrådet vil der blive udarbejdet regler om den nærmere fordeling af opgaverne mellem erhvervsuddannelsesrådet og de respektive erhvervsuddannelsesudvalg.

Med disse bemærkninger, og idet jeg i øvrigt henviser til forslagene og bemærkningerne hertil, skal jeg anbefale lovforslagene til tingets velvillige behandling.

Industriministeren (Erling Jensen):

Jeg har herved den ære for det høje ting at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om Danmarks erhvervsfond.

(Lovforslag nr. L 137).

Forslaget vedrører den del af loven, der omhandler eksportkreditordningen, hvor den beløbsramme, inden for hvilken der kan udstedes eksportkreditgarantier og kautioner, for tiden er fastsat til 30 mia kr. Dette beløb foreslås forhøjet til 50 mia kr., medens der

ikke foreslås realitetsændringer i lovens øvrige bestemmelser.

På baggrund af størrelsen af den foreslåede rammeforhøjelse finder jeg det naturligt ved denne lejlighed kort at redegøre for indholdet af eksportkreditordningen og dennes udvikling gennem de senere år.

Eksportkreditordningen omfatter i princippet to hovedaktiviteter: garantier og kautioner.

Under garantiordningen kan eksportører forsikre sig mod visse tab, der kan opstå ved gennemførelsen af eksportforretninger. Der er mulighed for at opnå en lang række forskellige former for garanti. Fælles for disse garantier er, at de sikrer eksportøren mod tab såvel før som efter levering af en eksportordre. Eksportkreditrådet dækker kommercielle risici, der knytter sig til købers forhold, og politiske risici, der knytter sig til køberlandets økonomiske og politiske forhold. Eksportkreditrådet stiller garantier ikke blot i forbindelse med eksport af varer, kapitalgoder og tjenesteydelser, men også i forbindelse med større projektleverancer, herunder entreprenørarbejder og leverancer af nøglefærdige anlæg, såkaldte turnkey-leverancer. Eksportkreditrådet yder desuden kursgarantier og garantier i forbindelse med lån til udenlandske købere eller disses pengeinstitut til finansiering af dansk eksport. Garantien dækker ikke et tab fuldt ud, idet det er et grundlæggende princip inden for eksportkreditforsikring, at eksportøren bærer en vis selvrisiko.

Under kautionsordningen stiller eksportkreditrådet kaution over for danske pengeinstitutter for lån, der ydes til danske eksportører til finansiering af deres eksport. Kautionerne ydes alene for lån til driftsfinansiering og skal virke som supplement til eksportørens normale muligheder for lån i pengeinstitutterne. Disse muligheder skal derfor udnyttes først. Kautionerne ydes såvel til oparbejdning af en eksportordre som til finansiering af kredittiden – og ikke alene til finansiering af en konkret eksportforretning, men også ved sandsynliggjort eksport. I modsætning til hvad der gælder på garantiområdet, kan eksportkreditrådet under kautionsordningen gøre regres over for eksportøren i tilfælde, hvor det kautionerede lån ikke tilbagebetales.

[Industriministeren]

Det gælder både for kautionerne og garanti-erne, at deres udstedelse er betinget af betaling af en risikopræmie.

Jeg finder det vigtigt at påpege, at eksportkreditordningen står til rådighed for og anvendes af et meget bredt udsnit af dansk erhvervsliv, såvel af små som større eksportvirksomheder, ligesom ordningen anvendes både af nye og af mere erfarne eksportører.

Inden for de rammer, loven til enhver tid har fastlagt, har det været muligt for eksportkreditrådet løbende at tilpasse eksportkreditordningen til eksporterhvervenes behov. I de seneste år er der således indført flere nye garantiformer, f.eks. finans/køberkreditgarantien, kreditlinjegarantien og senest en hurtigt virkende garanti, den såkaldte H-garanti, ligesom der løbende er sket en produktudvikling af allerede eksisterende garanti- og kautionsformer.

I dag må eksportkreditrådets sortiment stort set siges at dække eksporterhvervenes behov, og det er min opfattelse, at eksportkreditordningen fuldt ud står mål med de faciliteter, der tilbydes eksporterhvervene i andre lande.

Det grundlæggende princip for den særlige hurtigtvirkende garantiform – H-garantien – som jeg netop omtalte, er, at en eksportør, der har indsendt en ansøgning om garanti til eksportkreditrådet, uden at afvente svar kan afsende varer under garantien, hvis eksportkreditrådet ikke senest en uge fra indsendelsen af ansøgningen har meddelt eksportøren, at sagen kræver nærmere overvejelse. Ordningen kan anvendes ved beløb op til 200.000 kr. i forbindelse med eksport af dansk-producerede varer, der sælges på kort kredit til købere i Vesteuropa og enkelte oversøiske lande. For at anvende denne garantiform skal eksportøren selv være i besiddelse af en oplysning om køberen, der ikke taler imod forretningens gennemførelse.

I takt med den løbende tilpasning af eksportkreditordningen til erhvervslivets behov, der er sket i de senere år, er ordningen blevet anvendt i stadig stigende grad af de danske erhvervsvirksomheder. Denne vækst afspejles dels i stigningen i antallet af eksportører, der benytter ordningen, dels i antallet af udstedte garantier og kautioner og endelig i udviklingen i eksportkreditrådets totale garanti- og kautionsansvar. Jeg kan herom henvise til bemærkningerne til lovforslaget og til de fyl-

digere oplysninger i eksportkreditrådets årsberetninger.

På baggrund af den interesse, der har været for eksportkreditordningen og dens administration, finder jeg, at der kan være grund til at gøre nogle bemærkninger herom. Den kraftige vækst i ordningens anvendelse har i perioder medført forlængede ekspeditionstider inden for visse områder af specielt garantiordningen. I forbindelse med en forestående overgang til EDB indførte eksportkreditrådet i maj 1981 den tidligere omtalte særlige hurtigtvirkende garantiform, H-garantien, der medførte, at ekspeditionstiden blev nedsat til en uge for cirka halvdelen af de modtagne garantiansøgninger.

Denne særlige garantiform er blevet særdeles vel modtaget af eksportørerne, da de herved har fået imødekommet et længe næret ønske om hurtigt og inden for en bestemt tidsfrist at have sikkerhed for, at en bestemt eksportforretning kan garanteres. Jeg er bekendt med, at eksportkreditrådet har besluttet at udvide denne garantiforms anvendelsesområde og at etablere en lignende procedure, der for garantier på op til 1 mill. kr. begrænser ekspeditionstiden til 3 uger, når eksportøren selv insender en oplysning på køber.

Jeg finder det meget tilfredsstillende, at eksportkreditrådet har fundet det muligt at nedsætte ekspeditionstiden for langt størstedelen af de ansøgninger, rådet modtager, og jeg nærer ikke tvivl om, at de nye initiativer også vil blive vel modtaget af erhvervslivet.

Jeg kan i denne forbindelse oplyse, at jeg finder det påkrævet, at der foretages en væsentlig styrkelse af eksportkreditrådets sekretariat. På finanslovforslaget for 1982 er der derfor stillet forslag om, at et større antal midlertidige stillinger forlænges uden tidsbegrænsning, samt at der oprettes 4 nye stillinger til styrkelse af seniorlaget i rådets administration. Jeg gør imidlertid allerede nu opmærksom på, at en fortsat vækst i benyttelsen af ordningen vil nødvendiggøre en yderligere personalemæssig styrkelse af sekretariatet, hvis ekspeditionstiden skal kunne holdes på et for brugerne acceptabelt niveau.

Størrelsen af den foreslåede forhøjelse giver mig også anledning til at omtale de risikomomenter, der er forbundet med eksportkreditordningen, og til i denne forbindelse at komme med nogle kommentarer til økono-

[Industriministeren]

mien i eksportkreditrådets virksomhed. Jeg må her først erindre om, at man i 1959 i bemærkningerne til det oprindelige forslag til lov om Danmarks erhvervsfond nedfældede det princip, at eksportkreditordningen skal administreres på en sådan måde, at den hviler i sig selv på længere sigt, det vil sige, at indtægterne skal kunne dække tab og administrationsomkostninger set over en årrække. Eksportkreditrådet har påbegyndt en praksis, hvorefter rådet en gang om året foretager en vurdering af eksportkreditordningens udvikling i de senest forløbne 5 år, ordningens nuværende situation og den forventede udvikling i den kommende 5-årsperiode. Som led i denne årlige vurdering har eksportkreditrådet givet udtryk for, at balance ikke nødvendigvis bør tilstræbes inden for den betragtede periode på 10 år, men at man under de nuværende forhold bør søge at opnå balance over en periode på 25 år, dvs. fra Danmarks erhvervsfonds oprettelse i 1960 til og med 1985. Med henblik på at fastholde dette mål har rådet i to omgange - pr. 1. januar 1981 og 1. januar 1982 - gennemført præmieforhøjelser på i alt ca. 20 pct.

Et andet udtryk for eksportkreditordningens finansielle virkning får man ved at se på præmieindtægterne over for erstatningsudbetalingerne. Her viser udviklingen, at udgifterne ved ordningen i de senere år væsentligt har oversteget indtægterne, således at det totale billede er et likviditetsmæssigt underskud på 367 mill. kr. ultimo 1981. Denne udvikling har resulteret i, at eksportkreditrådets udestående fordringer pr. 31. december 1981 udgør et større beløb end Danmarks erhvervsfond, der ultimo 1981 udgjorde 295 mill. kr. Eksportkreditrådet er således kommet i den situation, som også er forudset i loven, at det er blevet nødvendigt ud over på fondens midler også at trække på statskassen.

Denne udvikling forekommer ikke overraskende, når man tager de dårlige internationale konjunkturer i betragtning. På garantisiden har eksportkreditrådet udbetalt erstatninger i stigende omfang som følge af økonomiske vanskeligheder hos udenlandske købere. Hertil kommer, at flere lande har haft vanskeligheder med at opfylde deres internationale betalingsforpligtelser og har søgt henstand med deres gældsbetalinger, f.eks. Tyrkiet, Sudan og Polen.

Også på kautionsiden har eksportkreditrådet måttet foretage udbetaling af betydelige beløb til indfrielse af kautionsforpligtelser over for danske pengeinstitutter for driftskreditter ydet til eksportvirksomheder. Det er bekendt, at pengeinstitutterne i de senere år har måttet foretage betydelige afskrivninger og hensættelser i forbindelse med deres engagementer med erhvervslivet. Eksportkreditrådet, der yder kaution i tilfælde, hvor der ikke foreligger sædvanlig bankmæssig sikkerhed, og dermed løber en betydelig risiko, må naturligvis også på linje med pengeinstitutterne lide større tab end tidligere.

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, foretager eksportkreditrådet først afskrivninger på udestående fordringer hidrørende fra udbetalte erstatninger, når tabet kan konstateres.

Af eksportkreditrådets beretning for 1980 kan det ses, at eksportkreditrådet i 1980 har afskrevet 88,5 mill. kr. på de udestående fordringer, og at der for eksportkreditordningen er konstateret et underskud på godt 44 mill. kr. Jeg kan oplyse, at eksportkreditrådet i 1981 har afskrevet 70 mill. kr. på udestående fordringer, og at resultatet af rådets virksomhed i 1981 ventes at udvise balance takket være stigende præmieindtægter.

Den ramme, inden for hvilken eksportkreditrådet kan give garantier og kautioner, er blevet forhøjet flere gange, således i 1975 fra 15 mia kr. til 22 mia kr. og senest i november 1980 fra 22 mia kr. til 30 mia kr. Det er interessant at bemærke, at medens det sidste gang tog 5½ år, inden det var nødvendigt at søge rammen forhøjet, er der nu kun gået knap 1½ år, siden folketinget vedtog en forhøjelse af rammen med 8 mia kr.

Denne kraftige vækst i eksportkreditrådets forpligtelser afspejler den øgede aktivitet inden for eksporterhvervene og samtidig en øget interesse for at benytte eksportkreditordningen. Samtlige brancher benytter eksportkreditordningen i stigende omfang, men stigningen i anvendelsen har været særlig kraftig inden for værftsindustrien, maskinindustrien og entreprenør- og byggebranchen.

Den foreslåede forhøjelse af rammen med 20 mia kr. synes isoleret set meget stor sammenlignet med tidligere, men på baggrund af den øgede aktivitet, som jeg netop har nævnt, er den foreslåede forhøjelse ikke så stor endda, når man også tager den alminde-

[Industriministeren]

lige prisudvikling i betragtning. Jeg kan naturligvis ikke sige noget bestemt om, hvornår det kan blive nødvendigt at forhøje den foreslåede beløbsgrænse yderligere. Det skulle imidlertid ikke forbyde mig, hvis folketinget om 2-3 år atter vil få lejlighed til at beskæftige sig med eksportkreditrådets virksomhed med udgangspunkt i et forslag om en yderligere forhøjelse af rammen.

Det er uomtvisteligt, at en forøgelse af beløbsrammen som foreslået indebærer en forøget risiko for statskassen. En begrænsning af statens risiko kunne ske ved, at eksportkreditrådet udviste en mindre grad af risikovillighed. Derved ville stigningstakten i rådets totale forpligtelser formindskes, og risikoen ved de enkelte garantier og kautioner kunne begrænses. Jeg finder imidlertid, at samfundsmæssige hensyn taler for, at eksportkreditrådet fortsat viser en rimelig grad af risikovillighed og ikke anlægger en mere restriktiv holdning i sin risikobedømmelse, end tilfældet er i de lande, vi skal konkurrere med. Jeg hilser på den anden side med tilfredshed den praksis, som eksportkreditrådet har indledt med årligt at vurdere eksportkreditordningen og dens resultater med henblik på at tilstræbe, at ordningen balancerer over en årrække, og jeg kan tilslutte mig, at man i den konkrete situation foretager vurderingen over en 25-årig periode.

Lad mig afslutningsvis understrege, at regeringen tillægger eksportkreditordningen stor vægt som led i den samlede erhvervsfremmende politik. Eksportkreditrådet bidrager til den eksportstigning, som vi alle anerkender er nødvendig både af hensyn til beskæftigelsen og af hensyn til betalingsbalancen.

Med disse bemærkninger tillader jeg mig at anbefale lovforslaget til folketingets hurtige og velvillige behandling.

Industriministeren (Erling Jensen):

Hermed har jeg den ære for det høje folketing at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om garantier for lån til bygning af mindre fragtskibe.

(Lovforslag nr. L 138).

Der er omkring halvtreds års tradition for støtte til den mindre skibsfart i Danmark. I de seneste tyve år har denne støtte bl.a. bestået i en garantiordning af den type, som er omfattet af 1976-loven om garantier for lån

til bygning af mindre fragtskibe. I den sidstnævnte periode er garantirammen med jævne mellemrum blevet forhøjet i takt med pristigninger og de stigende krav til skibenes tekniske indretning og udstyr, som udviklingen har betinget.

Man befinder sig nu i samme situation som ved gennemførelsen af loven i 1976. Det er atter nødvendigt at forhøje rammen, hvis det fortsat ønskes, at ordningen på trods af udviklingen i priser og teknik skal have den samme effekt som ved den seneste fastlæggelse.

Efterspørgslen efter de garantier, som tilbydes under ordningen, har været forholdsvis begrænset i nogle år efter forhøjelsen i 1976. Det har hovedsagelig haft årsag i den krise i skibsfartserhvervet, der har hersket i den sidste halvdel af halvfjerdserne. I de seneste to finansår, 1980 og 1981, har der imidlertid været en stigende interesse fra den mindre skibsfarts side for at benytte ordningen. I 1981 modtog man således kvalificerede ansøgninger for et beløb af en størrelse på knap tre gange den gældende garantiramme. I begge de nævnte år var det umuligt at efterkomme alle de kvalificerede ansøgninger i fuldt omfang.

Lovforslaget vil i lighed med den hidtidige lov bidrage til at støtte den mindre skibsfart. Det har betydning for beskæftigelsen i søfartserhvervet og for sømandsuddannelsen. Den fornyelse af den mindre handelsflåde, som loven bidrager til, er tillige af betydning for Danmarks valutaindtjening.

Det må også erindres, at en opbremsning af småskibsflådens fornyelse ville have en uheldig indflydelse på beskæftigelsen på de værfter, der har specialiseret sig i bygningen af mindre fragtskibe. Disse værfter ligger fortrinsvis i mindre og mellemstore provinsbyer, hvor deres betydning for den lokale beskæftigelse er betragtelig. Småskibsværfterne har i de seneste år været i stand til at tilkæmpe sig en stigende mængde ordrer, ofte i skarp international konkurrence. Når tendensen er gået i den retning, skyldes det ikke mindst den indsats, der er ydet fra arbejder- og ledelsesside rundt omkring på værfterne for at højne produktiviteten. Denne udvikling har jeg betragtet med glæde.

Det bidrag, denne lovs garantier kan yde som supplement til værfternes egen indsats, er i sammenligning lille. Jeg finder imidler-